

У510.761

К-652

К О Н Ц Е П Ц І Я

БЕЗПЕРЕРВНОЇ
ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ
РОБОТИ

З УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

4510.761

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРОГРЕСУ

K 652

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ

**Абонемент
ЛДІФК**

**КОНЦЕПЦІЯ
БЕЗПЕРЕРВНОЇ
ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ
РОБОТИ
З УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ**

БІБЛІОТЕКА
Львівського державного
інституту фізичної
культури

Київ - 1997

УКРАЇНЬКА АКАДЕМІЯ НАУК
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОГРЕС

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ
ОСВІТИ

Концепція безперервної фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх шкіл як об'єктивна необхідність оздоровлення нації підготовлена з ініціативи академіка Міжнародної академії наук при ООН, члена-кореспондента Української Академії Наук Національного Прогресу, професора КУЦА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЙОВИЧА

БІБЛІОТЕКА
ІНСТИТУТУ ФІЗИЧНОЇ
ОСВІТИ

1997 - рік

ВСТУП

Необхідність сучасного прискорення соціально-економічного розвитку нової незалежної держави України, перспективи і вимоги суспільства, які висувають прогрес науки і техніки, передбачають суттєву перебудову системи виховання, освіти і оздоровлення в країні - і перш за все у напрямку досягнення її цілісності. Дана проблема поглиблюється у зв'язку з різким погіршенням екологічного становища внаслідок катастрофи на Чорнобильській АЕС.

Назріла необхідність в повноцінному включенні у освітньо-виховний процес сім'ї, трудових колективів, громадських організацій і формувань, усіх державних установ, незалежно від їх відомчої приналежності (народної освіти, культури, спорту, правоохоронних органів, установ і ін.).

Громадянська спеціалізація, формування особистості дітей і підлітків здійснюється в умовах багатофакторної дії. Фізична культура є однією із граней загальної культури людини, основа її здорового способу життя, багато в чому вона визначає поведінку людини в навчанні, на виробництві, в побуті, у спілкуванні, допомагає вирішенню соціально-економічних, виховних і оздоровчих завдань.

Необхідність радикальної перебудови фізичного виховання, його фізкультурно-оздоровчої спрямованості продиктована потребою відмовитись від встановленого для нього залишкового принципу матеріального, фінансового і кадрового забезпечення, вона пов'язана з різким загостренням питання про здоров'я народу. Мова йде не лише про неблагополучну демографічну ситуацію, але і про якість населення, відтворення його у всьому багатстві фізичних і соціальних властивостей.

Необхідність у науковому управлінні цілісного процесу оздоровлення підростаючого покоління, формування особистості, розвитку індивідуальних і колективних форм діяльності, скорочення сфери стихійності в організації фізкультурно-оздоровчого напрямку фізичного виховання дітей шкільного віку - все це висуває сьогодні порушену проблему в число найбільш важливих і пріоритетних.

Про це свідчать такі факти:

- 9-12% дітей дошкільного віку за своїм фізичним станом не готові до початку занять у школі;
- більше 70% дітей через гострі респіраторні захворювання не відвідують дошкільні заклади, в середньому, близько 40 днів за рік;

- у зв'язку з хворобами дітей 80% працюючих матерів щоденно не виходять на роботу.

Викликає тривогу стан здоров'я і фізична підготовка молоді, яка навчається:

- більш 70% дітей, що приходять у перший клас, мають відхилення за станом здоров'я;

- до 65% хворіють респіраторними захворюваннями;

- 52% мають різноманітні хронічні захворювання;

- більше 20% мають зайву вагу;

- у 63% - порушена осанка, а у 23% - реакція на гіпертонічну хворобу, 19% - підвищений кров'яний тиск;

- до 50% школярів мають різного ступеня порушення опорно-рухового апарату;

- більше 25 тисяч школярів звільнені від занять з фізичної культури, а у 45% учнів до закінчення 10 класу погіршується зір;

- кількість здорових дітей за роки навчання в школі зменшується в 4 рази;

- що стосується дітей, які проживають в зоні чорнобильського лиха, то практично здорові школярі відсутні на даній території.

Спеціально проведені дослідження свідчать, що у школярів, які внаслідок впливу гіподинамії, в три п'ять разів вища захворюваність верхніх дихальних шляхів, спостерігається відставання у формуванні моторики (знижується швидкість, сила, витривалість). Близько 30% дітей шкільного віку складають групу ризику. Після 18 років у них починають проявлятися такі захворювання, як діабет, гіпертонія, атеросклероз.

З приходом до школи рухова підготовка дітей зменшується на 50%, що викликає погіршення здоров'я, швидко втому протягом навчального дня, знижується рівень фізичної і розумової працездатності, гальмує їх нормальний фізичний розвиток.

З віком наслідки недостатньої рухової активності все більше поглиблюються, що призводить до швидкого старіння організму людини, ранньої втрати працездатності життя населення, при цьому доведено, що 75% усіх хвороб починаються з дитинства.

У даний час учні в більш ранньому віці розпочинають палити, вживати спиртні напої і токсичні засоби; схильні до правопорушень.

Молодь не вміє самостійно використовувати засоби фізичного виховання для організації здорового і змістовного відпочинку. Недоліки в організації фізкультурно-оздоровчої роботи з молоддю, яка навчається, негативно відображаються на її майбутній професійній діяльності. Щороку, у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, не виходять на роботу більше 2 млн. чоловік. Тільки прямі затрати, пов'язані з виплатами за лікарняними листами, складають близько 8 млрд. карб. у рік (дані на 1.12.1992р.).

В організації фізкультурно-оздоровчої роботи з молоддю, яка навчається, є ряд суттєвих недоліків:

- малий об'єм навчального часу, відведеного на обов'язкові заняття фізичною культурою;

- в незначній мірі, або взагалі не практикується проведення занять фізичними вправами в режимі навчального дня, а охоплення школярів позакласними формами занять не перевищують 5-7%;

- недооцінка фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами педагогічними колективами, органами народної освіти;

- відсутність у педагогів-предметників необхідної професійної компетентності в сфері фізичної культури і спорту;

- недостатня увага до фізкультурної освіти учнів, формування у них стійких установок на самостійні заняття;

- відсутність в більшості традицій сімейного фізичного виховання та організації здорового способу життя;

- неузгодженість дій органів народної освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту у фізкультурно-оздоровчій роботі з школярами;

- недостатня увага засобів масової інформації щодо розповсюдження знань і досвіду організації фізкультурно-оздоровчої роботи;

- вкрай незадовільне фінансове і матеріально-технічне забезпечення організації фізкультурно-оздоровчої роботи з молоддю, яка навчається.

Визначення перспектив подальшого покращення фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами - складна комплексна проблема, яка може бути успішно вирішена лише на основі науково-теоретичної концепції. Концепція є провідним орієнтиром для вирішення соціально-педагогічних завдань фізкультурно-оздоровчої роботи учнівської молоді, відображаючи її найсуттєвіші ідеї і положення. Разом з тим вона не

деталізує процес вирішення висунутих окремих завдань. На її основі повинні бути підготовлені програмно-методичні матеріали, які б забезпечували впровадження в практику форм, засобів і рекомендацій з фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами, визначені етапи їх реалізації.

Концепція орієнтує систему народної освіти на нове в цільовому підході до організації фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; висуває пріоритетні напрями і завдання в навчально-виховному процесі на кожному ступені навчання; принципи, характерні цілісному педагогічному процесу; визначає вимоги до рівня фізичної підготовки на завершальному ступені кожного етапу навчання; стимулює процес фізичного самовиховання, самовдосконалення і саморозвитку особистості.

Концепція адресована як спеціалістам з фізичного виховання, так і усій педагогічній громадськості, яка працює в дошкільних і шкільних установах, ПТУ. Вона залишається відкритою для внесення необхідних корективів щодо функції, мети і завдання змісту фізкультурно-оздоровчої роботи з молоддю, яка навчається.

ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА РОБОТА ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ МЕТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Всебічний розвиток особистості передбачає організацію здорового способу життя школярів, що в свою чергу вимагає науково-обґрунтованої організації фізкультурно-оздоровчої роботи з учнівською молоддю з раннього віку. Остання відіграє важливу роль у процесі соціального становлення і формування особистості, пронизує всі сфери життя і діяльності. Фізкультурно-оздоровча робота в процесі навчання і виховання ставить за мету оволодіння учнями системою наукових знань, рухових умінь і навичок, формування на їх основі світоглядних, моральних, фізичних і інших якостей, розвиток творчих сил і здібностей.

Цільова установка в фізкультурно-оздоровчій роботі з дітьми визначається вимогами сучасного етапу розвитку суспільства до формування

особистості - фізично довершеної, яка здатна ефективно і творчо вирішувати практичні завдання в побуті, праці і у випадку необхідності захисту Вітчизни, а також необхідності фізкультурно-оздоровчої роботи на всіх ступенях народної освіти; можливості її конкретизації в критеріях ефективності навчально-виховного процесу.

Інтегральною метою фізкультурно-оздоровчої роботи для всіх ступенів системи народної освіти є органічна єдність фізичної досконалості, ціннісних орієнтацій і мотиваційно-необхідної сфери в практичній діяльності.

Фізкультурно-оздоровча робота отримує своє втілення на кожному етапі фізичного розвитку і рухової підготовки школярів, в свідомості шляхів і способів їх досягнення, визначає позитивне в усвідомленні ставлення до фізичної культури, формує необхідність у повсякденних фізичних вправах, націлених на здоровий спосіб життя і визначається в різносторонніх видах і формах занять.

Фізична досконалість особистості передбачає такий рівень здоров'я, фізичного розвитку, психофізіологічних і фізичних можливостей, які є фундаментом її активної, перетворюючої, соціально значимої діяльності. Такий фундамент дозволяє людині успішно брати участь в громадсько-необхідних видах трудової (навчальної), суспільної діяльності без моральних і психофізичних відхилень; підвищує адапційні можливості організму і стимулює на цій основі соціальну віддачу (в тому числі і навчальній діяльності); визначає здібність повністю і ефективно реалізувати свої фізичні можливості у рухомих діях.

Реалізація мети фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами спирається на основні принципи загальної концепції безперервного фізичного виховання:

- на гуманізацію - увагу до особистості школяра як до вищої соціальної цінності, що визначає формування якості і рис особистості, які розвивають її самодіяльність і громадську активність, працелюбність, орієнтують на здоровий спосіб життя, етичні норми і естетичні ідеали;

- на демократизацію - в процесі фізкультурно-оздоровчої роботи розширюється співдружність учасників за фізичну довершеність, зміцнення здоров'я тих, що навчаються, звільнення творчої діяльності

педагога від регламентації і адміністрування; включення в єдиний процес співпраці тих, хто навчається, сім'ї, школи і громадськості;

- на диференціацію і індивідуалізацію - створення умов для найбільш повного вияву можливостей і здібностей дітей і тих, що навчаються, у вільно обраних видах і формах фізкультурно-оздоровчої роботи з урахуванням їх ціннісних орієнтацій, психофізіологічних і фізичних особливостей;

- на діяльний підхід - спрямування особистості на активне виконання індивідуальних і колективних програм фізкультурно-оздоровчої діяльності, розвитку пізнавальних і творчих можливостей, включення у процес самовдосконалення;

- на цілісність - такий рівень організації фізкультурно-оздоровчої роботи, при якому стимулюється активний розвиток особистості в єдності знань, умінь, навичок, творчих здібностей, орієнтованих на виховання загальнолюдських моральних якостей.

РІВНІ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТИ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕВНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ШКОЛЯРАМИ

На кожному ступені навчання фізкультурно-оздоровча робота з школярами збагачується новим змістом і якісними оцінками, зберігаючи основні елементи цілого. Тим самим здійснюється загальнопедагогічний принцип наступності розвитку і становлення фізичної досконалості особистості.

1-й рівень - рівень початкового практичного залучення до фізичної культури (1-3 класи).

Результатом початкового шкільного фізкультурного навчання повинно бути формування емоційно-позитивного ставлення дітей до фізичних вправ, загартовуючих процедур, дії оздоровчих сил природи, дотримання режиму дня; початкових знань, пізнавальних інтересів дітей в галузі фізичної культури; початкових навичок, школи природних рухів загальнорозвиваючого характеру (основ музично-ритмічної грамоти, правильної осанки, вміння орієнтуватись в просторі, брати участь

в іграх колективних, танцях, святах), культури поведінки, самостійності, організованості і дисциплінованості; навичок самообслуговування і догляду за інвентарем для занять.

2-й рівень - початковий рівень фонові рухові підготовки (4-7 класи).

Підсумком навчання і виховання є залучення учнів до систематичних занять в різноманітних формах фізкультурно-оздоровчої роботи на основі виховання інтересу і створення мотивацій для розвитку рухових здібностей; поглиблення знань гігієни, загартовуючих процедур, фізичного розвитку, значення фізичної культури в режимі дня; прищеплення початкових знань з самостійного виконання фізичних вправ, народних рухливих і спортивних ігор для організації здорового відпочинку і захоплень; оволодіння школою рухів; вдосконалення музично-ритмічної підготовки; засвоєння правил поведінки в ігровій діяльності і при виконанні фізичних вправ; досягнення необхідного рівня індивідуальної фізичної підготовки, оволодіння навичками виконання ранкової гігієнічної гімнастики, плавання; використання набутих рухових знань, навичок, фізичних якостей у повсякденному житті.

3-й рівень - рівень базової рухові підготовленості (8-9 класи).

Характеризується стійким інтересом до занять фізичною культурою і спортом, орієнтацією на здоровий спосіб життя, поступовим включенням у процес фізичного самовдосконалення; пізнанням основних закономірностей діяльності організму при виконанні фізичних вправ, способів і прийомів організації групових і індивідуальних занять, знанням гігієни, профілактики травм і умінням надати першу медичну допомогу; формуванням у процесі діяльності соціально значимих якостей (колективізму, дисциплінованості, відповідальності, вимогливості до себе і товаришів, наполегливості, сміливості тощо); умінням розробити індивідуальні комплекси і програми занять для підтримки доброго фізичного стану; практичним оволодінням правилами і навичками спортивної гри, прикладних вправ; особливою увагою до розвитку силових і швидко-силових якостей, витривалості, засвоєнням базового рівня нормативних вимог, які можуть бути скоректовані педагогом у зв'язку з особливостями стану здоров'я і фізичним розвитком особистості; оволодінням методами контролю і самоконтролю.

4-й рівень - рівень завершення фізичної підготовки (10-11 класи).

Він відображає особисту потребу у фізичній культурі, в здоровому способі життя; диференційне використання фізичної культури, спорту як засобу самовиховання для реалізації життєвих і професійних планів, для розвитку здібностей, саморозвитку і самовизначення; знань, які забезпечували б грамотне використання засобів фізичної культури у формуванні особистих і професійно значимих якостей, фізичної досконалості, здорового способу життя; практичне вміння методично грамотно проводити самостійні заняття з учнями молодших класів, володіння навичками спортивної і військово-прикладної підготовки.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ФІЗКУЛЬТУРНО–ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

У даний час у фізичному вихованні школярів існує дві проблеми: перша - як забезпечити дітям такий об'єм рухомої діяльності, який необхідний їм для збереження здоров'я, розумової і фізичної працездатності, який дасть можливість ефективно освоїти життєво необхідні уміння, навички і фізичні якості; друга - як підвищити ефективність навчально-виховного процесу. Якщо перша проблема передбачає в основному вирішення питань організації фізичного виховання (погіршення матеріальної бази, підготовка кадрів, зміцнення керівництва, збільшення бюджету часу на заняття фізичними вправами), то друга пов'язана з пошуком шляхів диференційованого підходу до учнів, розробкою технології навчання, використанням технічних засобів навчання тощо.

Важливим завданням фізичного виховання є організація щоденних занять фізичною культурою для всіх учнів, вирішення якого у великій мірі залежить від активізації позакласних і позашкільних форм роботи з фізичного виховання.

Практика свідчить, що серйозних успіхів у навчально-виховному процесі досягають ті учителі, як в доповнення до уроків фізичної культури уміло організують змістовні і цікаві позашкільні фізкультурно-оздоровчі заходи. Подібні заняття забезпечують не тільки захоплюючий

відпочинок учнів, закріплюють отримані ними на уроках знання і вміння, що особливо важливо, вони сприяють підвищенню дисципліни, виховують працелюбство, зміцнюють здоров'я учнів, формують і організовують колектив.

В організації і проведенні фізкультурно-оздоровчої роботи винятково важливим є педагогічне керівництво учителя, який максимально використовує кипучу енергію, ініціативу і винахідливість своїх вихованців. Завдання педагога полягає в тому, щоб прищепити їм свідоме ставлення до занять фізичною культурою і спортом, щоб у кінцевому результаті кожен випускник школи не покидав займатися фізичними вправами, активно орієнтував на них інших людей.

Фізкультурно-оздоровча робота не на словах, а на ділі готує учнів до того, щоб вони не стояли осторонь фізичних зусиль, не боялись втоми, були витривалими, наполегливими, здатними переносити труднощі. В свою чергу фізична праця вимагає міцного здоров'я. Тому в умовах науково-технічного прогресу важливого значення набуває така організація фізичного виховання, яка забезпечує оптимальний рівень рухової активності школярів.

Поглиблюючи і вдосконалюючи навчальну роботу, необхідно разом з тим розвивати і розширювати всі види і форми рухомої діяльності учнів у вільний від уроків час. Одна із таких форм - позакласна робота. Вона має багато переваг, і перша з них - масовість. Багатозначність форм і засобів позакласної роботи повинні бути направлені на активний відпочинок дітей, на сприяння їх всебічного виховання і гармонійного розвитку форм і функцій організму. Тому дуже важливо, щоб у позакласній роботі були пріоритетними принципи всебічності і масовості, а форми занять - групи здоров'я і загальної фізичної підготовки, оскільки програма їх різнобічна, цікава і разом доступна всім.

Фізкультурно-оздоровчі заходи при правильному і систематичному їх проведенні протягом всього дня підтримують високу працездатність учня. Вони мають важливе значення для гартування організму, підвищення його протидії простудним і інфекційним захворюванням; сприяють покращенню фізичного розвитку і рухомої підготовленості, оволодінню навичками самостійних занять фізичною культурою.

У ряді шкіл країни такі заходи увійшли в режим шкільного дня. Однак у переважній більшості шкіл їм поки що не надається особливої уваги.

Результати досліджень показали (дані на 1.01.1993 р.), що гімнастика до навчальних занять проводиться 13,6% у сільських і 27% у міських школах; охоплення фізкультхвилинами на загальноосвітніх уроках складає 45,3% міських і 25,3% сільських школярів; фізичні вправи і рухливі ігри на продовжених перервах проводяться 12,8% міських і 8,6% в сільських школах.

Незначний відсоток охоплення школярів фізкультурними заняттями у групах повного і продовженого дня. Вимоги Міністерства освіти України ("Методичні рекомендації з організації занять фізичною культурою і спортом у групах продовженого дня") виконуються тільки на 18,3% міських і 24,2% сільських школах. Гуртковою і секційною роботою охоплено 31,8% учнів міських і 29,8% сільських шкіл. Тільки 45,3% в міських і 54,7% в сільських школах регулярно проводяться "Дні здоров'я".

Переважає більшість учителів пов'язують незадовільний стан фізкультурно-оздоровчої роботи з відсутністю необхідної матеріальної бази, спортивного інвентаря і обладнання, недооцінкою керівництва народною освітою масової фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями, відсутністю у більшості шкільних адміністраторів чіткої уяви про розміри тієї школи здоров'ю, фізичному розвитку дітей, яка наноситься щоденним їх "моторним голодом". У результаті цього діти не мають можливості отримати заряд бадьорості, задовільнити потреби в рухах, таким чином значно активізувати свій відпочинок, підвищити навчальну працездатність.

Важлива роль у задоволенні потреб дітей у рухах, зміцненні здоров'я і загартуванні організму, у вихованні навичок особистої гігієни належить сім'ї. Саме в сім'ї виховується звичка систематично займатись фізичними вправами і вміння правильно використовувати сили природи.

Тому важливою умовою ефективності фізкультурно-оздоровчих заходів є постійне роз'яснення і пропаганда різноманітних форм занять серед учнів і батьків. На уроках фізичної культури, класних зборах необхідно систематично пояснювати смисл і значення повноцінного рухового режиму школяра.

Однак форми громадського виховання дітей і підлітків по-справжньому будуть ефективними тільки у тому випадку, коли вони правильно поєднують всі засоби, направлені на гармонійний розвиток школярів.

Учитель фізичної культури спільно з лікарем школи повинні використовувати будь-які можливості для роз'яснення батькам значення малих форм фізичної культури, озброїти їх методикою контролю за виконанням дітьми фізичних вправ, дотриманням рухового режиму.

Проведення фізкультурно-оздоровчої роботи вимагає чітко продуманої організації контролю і керівництва. Відповідальність за її проведення повинен відчувати кожен член педагогічного колективу. Безумовно, провідна роль в цьому належить учителю фізичної культури, медичному персоналу школи. Однак педагогічний колектив повинен розуміти, що охорона і зміцнення здоров'я учнів - завдання всієї школи і тільки участь кожного педагога в цій складній і важливій справі може гарантувати успіх.

НАУКОВЕ, ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ І КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВОЇ РОБОТИ

Зміст науки про фізичне виховання підрастаючого покоління відповідає загальній політиці перебудови соціально-економічних відносин, відродженню ідей гуманізації і демократизації в народній освіті.

Науково-дослідницька робота і програмно-методичне забезпечення ведуться на основі положень концепції фізичного виховання. Вони орієнтовані на проблеми оздоровлення нації, відродження духовності і фізичної досконалості особистості.

Головна мета дослідницьких програм полягає в розробці загальної теорії формування активної особистості, яка веде здоровий спосіб життя, що є фундаментом соматичного і психічного здоров'я, джерелом високої моралі і творчого довголіття. Особлива увага в науково-дослідницькій роботі приділяється питанням наукового обґрунтування закономірностей морфофункціонального розвитку організму дітей в онтогенезі; змісті, формах і методах фізичного виховання школярів у складних екологічних умовах; адаптації організму дітей і підлітків до навчальних і фізичних навантажень; організації безперервної

фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями в екологічно несприятливих умовах.

Організацію наукових досліджень з фізичного виховання молоді, що навчається, очолює Міністерство освіти України, Міністерство з фізичної культури і спорту, Міністерство охорони здоров'я України.

У зв'язку з створенням екстремальних екологічних умов внаслідок катастрофи на Чорнобильській АЕС пріоритетними напрямками розвитку науки в галузі фізичного виховання молоді, що навчається, є:

1. Перспективи розвитку фізичної культури і спорту на території чорнобильського варіанту забруднення і шляхи вдосконалення управління фізкультурним рухом.

2. Зміст і організація фізичного виховання дітей і підлітків в екологічно несприятливих умовах.

3. Науково-методичні і медичні питання розробки і застосування в спортивному тренуванні, фізичному вихованні масової оздоровчої фізичної культури, нетрадиційних засобів фізичного виховання.

4. Фізичне виховання і морфофункціональний розвиток організму дітей і підлітків, що проживають в зоні підвищеної радіоактивності.

5. Комплексна розробка моделей поведінки дітей шкільного віку в умовах жорсткого радіаційного контролю (особливості режиму харчування, відпочинку, занять фізичною культурою і ін.).

6. Розвиток рухових функцій дітей і підлітків, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, засобами і методами фізичного виховання.

7. Адаптація дітей шкільного віку до екологічно несприятливих умов і первинна профілактика.

8. Методи реабілітації розумової і фізичної працездатності учнівської молоді, що проживає на територіях чорнобильського варіанту забруднення.

Програмно-методичне забезпечення фізкультурно-оздоровчої роботи базується:

- на типових програмах з фізичної культури, що містять основні вимоги до процесу фізичного виховання школярів. Такі програми повинні включати в себе цільові установки, що визначають загальну направленість фізичного виховання і надавати педагогу право вільного вибору засобів і методів для досягнення мети. Заохочується також ро-

бота за експериментальними програмами, які створюють педагоги з врахуванням регіональних, національних і місцевих умов (впровадження таких програм повинно супроводжуватись їх аналізом і їх ефективністю);

- на типових програмах для занять фізичними вправами з оздоровчим і рекреаційним напрямом;

- на розробках методичних рекомендацій з використанням прогресивних форм і видів фізичних вправ, а також форм організації фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами.

Методичне забезпечення фізкультурно-оздоровчої роботи з учнівською молоддю базується на регулярному випуску підручників, навчально-методичних посібників для спеціалістів фізичного виховання, батьків, вихователів дошкільних закладів.

Перехід фізичного виховання дітей і підлітків на якісно новий рівень ставить вимоги щодо посилення функцій педагогічного забезпечення. Її суть:

- а) у приведенні до спільного "педагогічного знаменника" всіх учасників фізкультурно-оздоровчого процесу учнів з метою, завданням і критеріями ефективності;

- б) у виборі цілеспрямованих засобів і методів погодженого впливу на конкретну особистість на основі її діагностики;

- в) у визначенні змісту і програмуванні фізкультурно-оздоровчого процесу на особистому рівні конкретної групи (класу);

- г) у компетентному педагогічному впливі на здійснення фізкультурно-оздоровчих завдань, на інтенсифікацію методик, на зміст і методику фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами і проведення необхідної корекції.

Вимоги професійного навчання неможливі без випередження підготовки педагогічних кадрів з фізичної культури. У їх професійному становленні повинна бути відкинута предметно-розрізнена підготовка, подоланий розрив між громадянською позицією і професійними знаннями, вмінням і навичками. Кожна навчальна дисципліна повинна бути усвідомлена студентом як засіб вирішення головного завдання майбутньої професії - формування гармонійно розвинутої і здорової особистості дитини. Навчально-виховний процес повинен бути зорієнтований на вироблення не тільки професійної, але і соціальної позиції майбутнього

спеціаліста, на засвоєння знань і умінь організувати фізкультурно-оздоровчу роботу з учнями як цілісну систему.

В результаті професійної підготовки повинен бути підготовлений педагог, озброєний прогресивною теорією і "технологією", сформований як спеціаліст, здатний не шаблонно мислити, а компетентно і оперативно діяти.

З метою реалізації концепції безперервної фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами необхідно:

1. Ввести в практику школи щорічне тестування для визначення справжнього рівня рухової підготовки учнів.

2. Розробити і запровадити в практику навчально-виховних закладів (починаючи з дошкільних) "Паспорт здоров'я", який включатиме відомості про перенесені захворювання, психофізіологічні параметри, про фізичний розвиток і підготовленість, режим занять фізичними вправами, спортом, туризмом, про ставлення до фізичної культури і спорту.

3. Розробити єдину систему щорічної диспансеризації школярів.

4. Підвищити активність пропаганди фізичною культурою серед учнів, батьків, учителів, покращити з цією метою роботу засобів масової інформації з розповсюдження знань як з фізичної культури, так і з надання практичної допомоги тим, хто займається самостійно.

5. Створити експериментальні центри щодо розробки і апробації нових організаційних форм і змістовних аспектів фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми і підлітками.

6. Підняти престиж учителів фізичної культури, морально і матеріально стимулювати їх роботу.

7. Переробити навчальні плани, розширити форми і методи підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів спеціалістів з фізичної культури. В систему підвищення кваліфікації керівних кадрів і педагогічних працівників включити цикл занять з організації фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами.

8. Підвищити відповідальність керівників навчально-виховних закладів за створення умов фізкультурно-оздоровчої роботи, її якість і кінцеві результати.

9. Забезпечити поетапне введення в загальноосвітніх школах третього уроку фізичної культури.

10. Проводити раз у 5 років з'їзди працівників фізичної культури і спорту за пріоритетними напрямками розвитку науки в галузі фізичного виховання молоді, яка навчається.

11. Створювати кооперативні організації з виробництва спортивного інвентаря, устаткування, спортивної форми, атрибутики при плановому постачанні на ці потреби сировини і матеріалів.

БІБЛІОТЕКА
Львівського державного
інституту фізичної
культури

ЗМІСТ

Вступ	3
Фізкультурно-оздоровча робота як форма реалізації загальної мети фізичного виховання учнівської молоді	6
Рівні реалізації мети в системі безперервної фізкультурно-оздоровчої роботи з школярами	8
Основні напрями фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх шкіл	10
Наукове, програмно-методичне і кадрове забезпечення фізкультурно-оздоровчої роботи	13

